

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. IX. Quæ sint signa rectæ intentionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77028)

At resistimus, & imperata etiam leviter detrectamus, A
etiam millies invitemur: *Eja quæso, ingratiam Christi Domini, Ad voluntatem regis caelestis, Ad gratiam Iesu crucifixi.* Ne sic quidem movemur: ad nobilissima hæc invitamenta oblitescimus, vel bestis contumacioribus.

At quibus salva est semper sinceritas intentionis pure, cum quid faciendum, in supremi regis gratiam promissimè illud vel centies ingeminant, *Volo, Volo*, propter te, mi Domine: Et quamvis ad hoc præstandum, me nulla vis adegerit, licet nullum præmium, nec supplicium ullum hoc mihi persuaserit, nihilominus tamen in Christi gratiam, hoc libenter præstabo; Propter te, mi Domine, hæc faciam, hæc omitam, hæc perferam, propter te Domine.

In omnium potestate est, hæc dicere, hæc sentire & velle: nec valentibus, nec agris hæc difficilia. Alioqui agendo multa, nihil agimus. Sine mercede labor est quædocunque est sine rectâ intentione. Qui perdere non vult operam, assiduam gerat rectæ intentionis curam.

CAPVT IX.

Quæ sint SIGNA RECTÆ INTENTIONIS.

HEBRÆÆ plebis homines magnam partem rudes & asperi, tamque obtusi capere erant, ut agerrimè crederent, quod non oculis cernerent. Ut ergo suis ipsi oculis exploratissimum haberent, quid sit intentio mala & prævaricatoria, voluit Deus ut manna quod ex præscripto in Sabbatum collegissent, integrum, recens, incorruptum servaretur. Quod verò contra legem aut vitiosè providi, aut repetendi laboris pertasi, in alios etiam dies collegerunt, id omne mox corruptum, verminibus cepit ebullire. Hic neque locus, neque vas in quo caeleste hoc alimentum aservabatur, neque ipsum manna in culpa fuit, sed sola voluntas & intentio prava, legi se subijcere designata.

Manna ex præscripto in sabbatum collectum incorruptum servatum, contra legem in alios dies collectum id omne mox corruptum est.

Hoc Deus Hebræorum oculis sic objecit, tanquam si è caelo proclamasset: Cernitis tandem immorgeri, quid voluntas possit in homine, quid sit velle aut nolle obedire quid bona malæ intentio progignat: hi vermes rebellionis vestræ testes sunt; hos fructus producit contumax voluntas vestra, & perversa intentio; spectate hæc oculis, attrectate manibus increduli.

Cum Christianis Deus post Filii tot conciones, aliâ ratione agit; bonæ malæque intentionis signa iis etiam proponit, sed magis recondita, & non tam oculis quam animo cernenda.

Si quis corporis oculos consideret, eos admodum esse garrulos, quamvis sine voce comperiet. Illi namque suâ garrulitate dominum suum sæpissimè produnt, cum ex oculis valetudinem & morbum, hilaritatem & mororem, odium & amorem deprehendere sit facillimum: latentes hos affectus oculi evulgant. Porcus, quâ interiora corporis, similis homini, morbum suum lingua & oculis deregit aspicienti. Si ferendum sit iudicium quàm sana sit hominis actio, interrogandus est interior illius oculus, intentio: *Si oculus tuus simplex fuerit, totum corpus tuum lucidum erit.* En tibi, ab oculo discitur, quod de toto corpore pronuncietur.

Matth. c. 6. v. 22.

At sicuti nil artis est scire morbum in oculis deprehendi, nisi & sciatur quibus signis & indicibus deprehendatur: ita non satis est nosse vitæ probitatem ab intentione probâ colligi, nisi etiam noverimus, quæ probæ intentionis signa sint & indicia, de quibus nunc agendum est. Igitur, ut fidem sibi quisque habeat, & rectâ ire viâ se credat, duodecim ordine signa numerabimus, è quibus suam cuiusvis facile erit intentionem æstimare.

Duodecim signa rectæ intentionis.

I. SIGNVM BONÆ INTENTIONIS.

Non facile turbari, non tumultuosè aut turbulenter rem aggredi. Indoles eorum non bona est, qui incôfultâ levitate ad labores accedunt, qui cum impetu agunt omnia, & in res non veniunt, sed rapidè feruntur; æstuant, manus pedesque jactant, anxii trepidant, ac si suis curandis defuturum sit tempus, inquietissimi discursant, tanquam primo aggressu omnia deperperaturi. Quid opus hac æstuatione & impetu? Festinantem, mi homo. Consilio est opus, non impetu, Quinto Curtioponente. Qui principio tam contentè currit, citò deficit: qui gradu clemente ac pressò incedit, etiam progreditur, & minùs fatigatur. *Qui festinus est, pedibus offendet.* Temperanter sumendum est illud præcorum: *Sus in consiliis cochlea, in factis aquila.* Itaque sub initium plerumque placidè incedendum, dum ab ipso incessu accrescat vigor. Nota nobis verba sunt à præceptis de Christi imitatione: *Quod homo non sit importunus in agendo.* Et sint actiones tuæ sub te &c.

Qui sinceræ intentionis est, in negotiis etiam impeditissimis hoc versat animo: Deus mihi hæc negotia dedit curanda, utique dabit etiam tempus & gratiam ad ea conficienda: Deo laboro, & ejus honori, faciôque quod mearum virium est: bonus Deus curabit cetera. Itaque, quod etiam potest monent, Permitto Divis cetera.

II. SIGNVM.

In omni affectione sic affectum esse, ut si quæreret, quorsum hæc? promptissimè responderet: Ad maiorem Dei gloriam. Quorsum illa? Ad hanc ipsam. Quorsum ista? ad eandem. Sicut viator interrogatus quâ viam teneat, sine morâ respondet, In golstadium, aut Vienne, aut Pragam, aut Romam. Arque si vel leviter innere se decessisse intelligat, quàm primum in viam regiam redit. Qui solum animi causâ deambularurus est, sæpe nec panem, nec pecuniam secum deferit, nec enim tabernam ingredi in animo est. At qui peregrè iuvit, aut nummos sumunt in viam, aut panes, ut ferè solent homines à pago, & cum venter jam mugire & magnum inane queri incipit, annonam suam è facciperio extrahunt, & solantur oblatrantem stomachum. Ita profus homo rectæ intentionis, qui se nunquam non meminit peregrinum esse cum in opere fatigatus vitæ molestias gravius incipit sentire, mox secum ipse intentionem rectam renovans: Et cui hæc facio, inquit, cui laboro, cui lego & scribo, cui sto & curro? Nunquid Deo? an non propter Deum hæc omnia tolero? Abi ergo totum, abi tedium, abi orium & desidia, abi procul impatientia, abi pessimæ pestes. Si cuncta hæc Deo fiant, prout par est illi soli hæc fieri, ergo & patienter & promptè, & libenter faciam atque patiar hæc universa. Ita pergo, propter te Domine; omnia mihi & facilia & jucunda, ô Domine, propter te. Secus faciunt illi quibus vita velut deambulatiuncula transigitur, qui nec panem secum ferunt nec pecuniam; & feriâ & sincerâ carent intentione: homines vani, in omne genus illecebrarum proni, quibus anima pro sale data est. Horum vivere, est animi causâ deambulare, quod pedes ferunt, quod affectus præcurrunt. Non ira veri illi peregrini, quibus & panis est & pecunia, intentio non tantum serâ, sed & sincera.

III. SIGNVM.

Non angustari, nec ob agenda distrahi in curas, quæ hominè à precibus, à conscientia curâ, à Dei memoriâ avocent. Qui sinceræ intentionis est, hoc agit ut facili & viribus suis agat convenienter. Observat Chrysostomus, cum ab hero Evangelico æquè laudari, qui duo accepit talenta, atque illum qui quinque. Sed dicas: Cur utrique par honor habitus? Quia in utroque par fuit diligentia,

gentia, tamen circa imparem pecuniam. Hoc creberrime contingit, ut duo in eadem re operam suam ponant, sed effectus propter inaequalitatem, ille ab hoc longissime superato: fieri tamen potest, ut aequale premium promeritis sit uterque, certe apud Deum, qui non attendit quale opus, sed a quali conatu & industria prodierit. Sunt qui viribus, aut ingenio, aut prudentia polleant, & quae alius difficillima, ipsi velut per jocum faciant: Sunt & alii quibus aut fractae vires, aut infelix & pingue tardumque ingenium, hi quamvis student & conatum omnem exerant, omnemque industriam in opere consumant, tandem tamen urceus exit, opus sine omni gratia & Venere. Et quinam horum majore digni premio? saepe illi, quorum opus velut nimis inelaboratum ab omnibus spernitur: Ab humanis longissime distant iudicia divina. Et hoc ita qui ingenii celeritate praestant, aut ad omnia faventes habent Gratias, superbiae alas merito incidat: istos erigat, iisque animum addat, cum nullus momenti sit humanis oculis placuisse, maximi divinis. Praclare Thomas ille: *Si Deus, inquit, semper esset para intentio nostri desiderii, non tam facile turbaremur pro resistentia sensus nostri.*

IV. SIGNVM.

Opere peracto non discursare, aut sollicitè aliorum iudicia expicari. Sunt qui instar comicorum histriionum, clamante peracto querunt: Qui placuimus? nemone plaudit? ita isti querere solent: Quid sentiant domini de me, meoque opere? num satis feci, num placuit? quid tacent? intentionis corruptae signum evidens. Nam qui sincere intentionis corruptae signum evidens. Scio, cui credidi, & certus sum, quia potens est depositum meum servare in illum diem. Ego quidem feci quod potui, idque sincero animo in divinum honorem: laus inde sequatur, an non, mihi perinde est? scio quam serio volenti facile sit, & servire & placere Deo.

Fuit qui annulum gemmarum summi pretii invenit, quem mox ad proximum sutorem deferens: Dic quaeso, inquit, mi magister, quanti aestimas hunc annulum cum hoc lapillo? Cerdo, cui corium notius quam aurum & gemmae: Insignis, inquit, splendor cum forsitan exvekerit aditium florentium pretium. Ecquis, obsecro, horum amborum stultior, an qui talem interrogavit, an qui talia respondit? Certe inventor annuli videtur stultitia palmam praeripuisse, quod ad imperitissimum gemmarum iudicem, gemmam aestimandam detulerit. Gemmae sunt pretii propter inaeestimabilem, opera bona intentione edita: quid verò de his hominum aures oculisque interrogamus? minus haec aestimare norunt quam sutor uniones; praesertim cum intentio, à qua pretium actioni accedit, nemini unquam satis possit esse cognita. Nux & cælum, guttula & Oceanus, lapillus & terrarum Orbis, mutuum inter se comparationem agere admittunt: minus tamen quod bona intentione factum est, comparari se sinit cum eo quod malè. Et quomodo tandem hic possint iudices esse oculi, cur apud hos de margaritarum nostrarum nobilitate vanissime litigamus? Deus solus est qui haec aestimet, huius iudicio permittenda sunt omnia, huius standum. Ab hominibus virtutes ac vitia plerumque non ex merito aestimantur, sed ex populari iudicio. Hinc longissima series errorum.

V. SIGNVM.

Eventu rei aut laboris minus secundo non turbari aut concuti, cum Deus, ad quem intentione collineandum, non tam spectet quid effectum, quam quomodo, qua intentione, qua diligentia quippiam factum sit. Magnus ille Apostolus Jacobus, tota Hispania, ut narrant, non plures Christianis sacris imbuit quam octo homines, ita velut ab irrita conatu reversus Hierosolymam; Herodis gladio caput praebuit secundum. An Deus Ja-

co bo non idem premium daturus quod ceteris Apostolis, qui reges & regna integra ad disciplinam Christianam traduxerunt? Idem utique, & forsitan majus. Neque enim illi Deus, quid efficeret, sed quid faceret imperavit: ab Apostolo semen spargendum erat; feminis incrementum penes Deum fuit.

Hoc probae intentionis homo alè combibit, suum esse, laborare; Dei, labori aspirare. Itaque cum ars decipit, cum nihil procedit, cum aliquid in perniciem ei vertit, cum spes ad irritum cadit, vix quidquam turbatur; hoc enim, inquit, non in mea est potestate sed Dei. Feci quod licuit, quod debui, quod decuit; res aliter cessit? humanarum haec natura rerum est. Atque hoc admodum necessarium est sciri, neque enim infrequens est ut operam ludat etiam laboriosa diligentia, & sine effectu sit praclarus quique labor. Num quis ideo discrucietur animo? Nequaquam: Si bonae intentionis est, tam secundos quam adversos eventus Deo committet, divini consilii securus. Christus ipse postremis quatuor vitae annis, quot obsecro sibi divinis suis concionibus adjunxit? non adeo multos numerabis; longè plures Apostoli ad nostras religiones permoverunt.

Pari modo qui nihil non sancta intentione aggreditur, quamvis in seipso plurima desideret, tamen pravitates & errata in se deprehendat, non tamen continuo abjicit animum, non consternatur, non exanimatur, sed quam illum sua miseria deprimit, tam erigit Dei misericordia, neque tam malè unquam res vertunt, ut bonam intentionem mutet. Inter adversa & prospera idem ei animus, hoc est, ad Deum semper erectus. Cetera omnia velut nubes infra se calcit, firmat animum infortuna, & in omnes casuum impetus; omnia aequo ac hilari aspiciit oculo. Animus est semper aequalis, & qui secundo cursu eat, placidoque statu maneat. Itaque eo pervenit, ut magnum illud Deoque vicinum obtinuerit, NON CONCUTI. Non contristabit iustum quicquid Prov. c. 12. v. 21.

VI. SIGNVM.

Re quapiam peracta, inanem gloriam, & omnem cogitationum vanitatem fugere. Quis est hic, & acta in laudabimus eum, qui sibi ipse nunquam applaudit domi, cui suus labor apud se non sit in pretio, qui à seipso non audiat: bene, bellè, praclare, ecquis melius? Hoc verò aliud non est quam totis hebdomadibus corbes plectere, & operam tam longi temporis Vulcano consecrare. Evanuerunt in cogitationibus suis & obscuratum est inspicere cor eorum.

Sunt qui sua duntaxat laudent, aliena aut damnent, aut silentio transeant, laudes suas etiam ab imperitis avidè excipiant, aliorum dejecto vultu, fronte, oculis hauriant, & cum improbare non possint, nunquam tamen probent. Hi non Deo, sed famae suae tantummodo nati, ingentes arrogantiae montes sub modesta fronte tegunt. Neque aliunde provenit parca haec alienarum virtutum laudatio, quam ab animo laudis suae avido, qui cum aliorum commendationibus detractum iri veretur suis, serio cavet ne quid elabatur in alio laudandum: odit pares in potentià glorià. Ad rem hic submones Annas Seneca: illud, inquit, adhuc tibi affige, quod paullo ante dicebam: *nihil ad rem pertinet, quam multi aequitatem tuam noveant. Qui virtutem suam publicari vult, non virtuti laborat, sed gloria. Non vis esse iustus sine gloria: at me hercule saepe iustus esse debui cum infamia. Et tunc, si sapias, mala opinio bene parva delectat.*

Jacob Patriarcha moniturus: Fiat Dan, inquit, coluber in viâ, cerastes in semitâ, mordens ungulas equi, ut cadat v. 17. ascensor ejus retro. Cerastes, serpens non spatiosi corporis, fabulo se addit, equi illac transiit ungulam admorsurus, ut is dolore furens excutiat sclorem. Diabolus Diabolus Cerastes simillimus, dum nos arctiore viâ virtutis incedimus, ille humanae laudis pulvere se occultat, ut equi ungulam, hoc est, intentionem rectam vitiet, & sic perit.

T t 3

falsè

Psalm. 113.
v. 9.
Psalm. 23.
v. 10.

falsæ gloriæ imaginem præcipiet. Qui bonæ intentionis est, hunc Ceraſten cauſiſſimè declinat, & ubique locorum aſſiduè ingeminat: *Non nobis Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam: Soli Deo gloria: Dominus virtutum ipse est rex gloriæ.*

VII. SIGNVM.

7. Invidio-
la non tan-
gi.

Nec invidiolâ quidem tangi. Qui divino tantum honori studet, parum curat, etiam si in artibus aut scientiis pares, vel etiam superiores habeat: nullam rem à se tantum vult confici, neque hoc unquam in votis habet, ab alio non superari: nunquam invidet altiùs stanti; quod in aliis magnum non deprimit, ut sua extollantur. Nobilissimum hujus rei specimen præbuit Moſes. Venerat ad illum adoleſcens invidiam in alios concitaturus, nam eos insoliti vaticinii acculavit. Divina pagina tem sic narrat: *Cucurrit puer & nunciavit Moſi dicens: Eldad & Medad prophetant in caſtris. Statim Iſue ait: Domine mi Moſes, prohibe eos. At ille: Quid, inquit, amularis pro me? quis tribuat ut omnis populus prophetet, & det eis Dominus ſpiritum ſuum?* Fit in aulis principum, ut legati, aut aliud aliquod munus obeundum ſit, & forſan ad id deligitur qui minimè putabatur, negligitur qui ſe maxime deligendum ſuſpicabatur: hic rem magnam facit, qui potèſt non invidere. Idem inter religioſos contingit: varia apud eos officia gubernandi, docendi, concionandi, hoc illudve curandi. Hic ille magnæ virtutis, & intentionis optimæ cenſendus, qui tam æquis oculis alium gubernantem, docentem, concionantem, hoc aut illud curantem aſpicit quàm ſe. Sed quandoque alius ſeſe affectus prodit. Quories accidit, ut alicujus inopiam levare velimus, ſed à nobis iſtis; inſcientiam doceri, ſed à nobis iſtis; vitium corrigi, ſed à nobis iſtis; conſeſſiones excipi, ſed à nobis iſtis; hos aut illos officioſè ſalutari, ſed ab alio nemine quàm à nobis iſtis; conciones ad populum haberi, ſed non ab aliis, cum noſ iſtos æquè bene aut melius id præſtiteros non diſſidamus. Quàm rari hodie Moſes ſunt qui ſeriò dament: *Quis tribuat ut omnis populus prophetet?* Ut omnes ſint legati, aut legatorum curatores. Ut omnes ad gubernandum, ad docendum, ad concionandum ſint apti, quis tribuat?

Ioc. chr.

Eodem modo, cum alii ab induſtria, ab ingenio, à fidelitate, ab eruditione, ab aliis naturæ atque animi, ſcientiæque dotibus largiùs laudantur, ſi quis has laudes æquis auribus admittere, & invidiolâ poſſit non tangi, & ipſe quoque rem magnam fecerit. Quiſquis autem bonæ intentionis eſt, ad hæc omnia ex animo dicet: Velit Deus, ut mille tales ſint, & iſtis, & illis non invideo: Velit Deus, ut dominus meus huic laudatiſſimo famulo tot ſimiles habeat alios quotquot optat ego, quod in me erit, ſideli operâ præſtabo, ab hoc aut illo me vinci abſque invidiâ patiar. Hæc probæ notæ voces ſunt, & longè meliores iſtis: Tam fidelis & diligens non eſt hic homo, atque eſſe creditur: Ille revera non ſummam eruditionem habet: Ille non tantæ virtutis eſt, quantæ putatur. Hoc eſt invidio dente alienas laudes convellere, & tunc demum ſe circumſpicere ut magnum, cum præ ſe omnes alios in parvo cenſu poſuerit. Quæ omnia à bonâ intentione longiſſimè abhorrent.

Sed ô invidia, ô malum peſſimum? quot aulas, quot, pæne dixerim, religioſas domos aut evertis, aut inſicis? O invidia alienis incrementis ſemper inimiciſſima! Hinc illud eſt tædium, & nuſquam reſidentis animi volutatio, & conceſſi otii triſtis atque ægra patientia. Inde mætor marcôrque, & alienorum proceſſum averſatio, & mille fluctus mentis incerta: inde ille affectus otium ſuum deſertantium, querentiumque nihil ipſos habere quod agant; alios ſe negleçtis ad honorificas functiones produci. Hæc ſecum agitatur animus ſibi relictus, nec ſibi ſufficiens. Et quis eſt, qui ſi aliquid præclare fecerit, & facti honos ad alterum etiam redundet, non

A ſtatim cum ſtomacho vociferetur: Hos ego verſiculos feci, tulit alter honores: Per me victorem triumphant alii, ego ſub jugum mittor.

Verum alienis delectari malis, voluptas non hominis, ſed diabolus eſt; alienis bonis torqueri, æterna miſeria eſt. Hiæmulationis & invidiæ non rivuli, ſed flumina à pravæ intentionis fonte exundant, ad rectam intentionem exarſcunt.

VIII. SIGNVM.

Iudicia hominum poſſe contemnere. Hæc una maximarum, & maxime neceſſariorum artium eſt. Nunquam viſerit, quiſquis hoc poſſe non exactè didicerit. Hoc nobis omnes ſapientes ex omni domo conclamabant: Iudicia hominum non formidanda. Juſta Chriſtianam nobilitatem eſt, ab hominum iudiciis huè illuc agitari, & malum ſanè ingens, ex alienâ opinione tanquam è filo pendere. Quæ enim eſt tam modèſta felicitas, quæ malignioribus cenſuras vitare poſſit? Perſicorum monitum eſt: Si vis beatus eſſe, cogita hoc primum, contemnere & contemni. Nondum eſſe ſcilicet, ſi nondum te turba irriſit. Sed longè præclariùs Thomas à Kempis: *lacta cor tuum, inquit, firmiter in Domino, & humanum ne metuas iudicium, ubi te conſcientia piam reddet & innocuum. Bonum eſt & beatum taliter pati. Non eſt ſanctum ſi laudaris; nec vilior ſi vituperaris. Quod es, hoc es; nec major diſci vales, quàm, Deo teſte, ſis. Si attendis quid apud te ſis intus, non curabis quid de te loquantur homines: homo conſiderat actus, Deus verò penſat intentiones.*

Qui ſinceræ intentionis eſt, ideo hos iudices non reveretur. 1. Quia exploratum habet quàm illi graviter fallantur in plurimis, & hoc vel à ſeipſo diſcit, toties in aliis iudicandis decepto. 2. Scit ab his iudiciis nihil ſibi pæſe accedere, nihil demi. Notum Seraphici Franciſci dictum: *Talis quiſque eſt, qualis eſt in oculis Dei, & non amplius.* Verè non amplius, quamvis illum nemo non oeretur encomiis. 3. Quia conſcientiam habet teſtem, quod agat ſincerè intentione. 4. Scit neminem uſquam placere poſſe omnibus, nec Petrum, nec Paulum, nec ipſum Chriſtum. 5. Scit etiam eximie virtutis eſſe, hæc iudicia Chriſtianâ nobilitate poſſe conoquere, quod centè potuit Tarſenſis Paulus, qui eſt omnibus omnia factus, tamen liberè proclamabat: *Mihi autem pro minimo eſt, ut à vobis iudicetur aut ab humano die.* 6. Quia Deus olim hæc iudicia ad ceriſſimam amuſſim iudicabit exactiſſimè. Hæc cum probè ſciat bonæ intentionis homo, hominum iudicia velut minorum canum latratus facile contemnit, nec unquam laborat qualis aliis videatur, ſed qualis Deo & ſibi.

IX. SIGNVM.

In omnibus quæ carni blandiuntur, moderatum valde ac continentem eſſe, ſin minus, certum pæne indicium eſt aliquem ſibi ipſi nimis eſſe pretioſum & charum. Amor ſui ipſius rectiſſimus eſt, ſimul & callidiſſimus: amor ſui, cum invaluerit, nec humana nec divina penſa habet, ad æterna præmia, ad ignes æternos planè cæcus eſt: omnia benignâ interpretatione ad ſeipſum trahit; commodis ſuis ubique impenſiſſimè ſtudet; in omnibus ſibi met ignoſcens liberaliter indulget, præcipuè verò mollia amat & curioſa; hos duos bolos, velut ſoporatam offulam, & corpori objicit, & animo. Animum ut ſibi conciliet, curioſiſſima quæque ingerit; corpus ut demulceat, ad omnem molliorem invitatur, idque caverit unicè, ne quid duri aut aſperi offendant tam bonum amicum. Atqui veriſſima D. Gregorii, imò vito- rum SS. omnium vox eſt: *Sicut carne quæcente ſpiritus deſicit, ita cæ laborante convaleſcit; & quemadmodum carnis mollia nutriunt, ita animam dura ad alia ſuſtollunt. Illa namque delectationibus paſcitur, hæc amaritudinibus vegetatur. Spiritus deſicit, ubi caro requieſcit: ut enim caro molli-*

bus, sic anima duris nutritur. Si quis ergo ad mollia & cariosa inclinet animum, signum de se prebet impuræ intentionis, quā non Dei honorem, sed suum commodum attendit, uti ancilla quæ pistori suam operam locat ob panem simillaginem. Hic talis ut primum asperiora senserit, manum retrahit, & ad mollia flecit, diligitque in ignavā potius commoditate fordescere, quam per ardua viam ad meliora sternere: aut si quando ad difficilia dexteram porrigit, non extendit eorum ad maiora, quam quod cum honoris ac dignationis propriæ libido impellit. Bernardus ejusmodi hominem sub religiosa veste latitantem depingens: *Ad omnia sua strenuus, inquit, ad communia piger; vigilat in lecto, dormit in choro.* Sic & Philautia ad sua omnia maxime strenua est, & quidquid sibi opportunum credit, blando ambitu ad se trahit. Hic seipsum bonæ intentionis homo rigidissime coërcet, illudque sibi assidue occentat: Non te ipsum, sed Deum quare.

X. SIGNVM.

Aquē libenter privatim quid agere ac publicè, & æquē diligenter ab aliorum oculis remotum labore quam si oculi omnium in ipsum convolarent; neque etiam suos spectatores, auditores, laudatores numerare. Sunt qui lacrymas fundunt ut ostendant, & toties ficos habent oculos, quoties spectator defuit. Sunt qui laborent diligenter & impigre, quamdiu aspicuntur, demē illis testes spectatoresque, non placebit labor secretus. Seneca hominem nimis amantem publici & spectari volentem præclarissimè instituit: Non est, inquit, quid te gloria publicandi ingenii producat in medium, ut recitare istis velis, aut disputare. Cui ergo, inquit, ista didici? Non est quod timeas ne operam perdidisti, si tibi didicisti. Sed ne mihi soli hodie didicerim, communicabo tecum quæ occurrerunt mihi egregie dicta circa eundem fere sensum tria. Notate hæc obsecro, vos illi quibus summa votorum est, à multis videri vel audiri; notate hæc. Democritus, ait, unus mihi pro populo est, & populus pro uno. Bene & ille, quisquis fuit, cum interrogaretur, quō tanta diligentia artis spectaret ad paucissimos perventurus: Satis sunt, inquit, mihi pauci, satis est unus, satis est nullus. Egregie hoc tertium. Epicurus cum uni ex consoribus suorum scriberet: Hæc, inquit, ego non multis, sed tibi: satis enim magnum alter alteri theatrum sumus: ista, mihi Lucili, condenda in animum sunt, ut contemnas voluptatem, ex plurium assensione venientem. Sic nostrum quilibet dicat: Unus mihi Angelus, unica conscientia, Deus unus pro urbe, pro regno, pro Orbe toto, pro omnium oculis & auribus est: Satis mihi est, si pauci, satis est si unus, satis si nullus sciat, quæ ego hæcenus cum perfecero, tum pertulerim. Sic Christianorum quis ad Christum: Alter alteri sat magnum theatrum sumus; Christe tu mihi longè amplissimum theatrum es Obedientiæ, Amoris, Patientiæ, & omnium virtutum: Ego tibi theatrum copiosissimæ miseriæ sum, & omnium ferè vitiolorum. Hæc sincera est intentio, quæ solis divinis oculis laborat, & omnia iisdem tolerat; humanos oculos, adfuit, adfuit, perinde æstimat.

XI. SIGNVM.

Vituperis non deijci, nec in numeris aliorum respectibus deterri à bene deceptis. Notum, quid responsi Bernardus in cacodæmonem apertissime regesserit. Laudat illum diabolus largissimè, & quā tu hoc præclare facis, quā insigniter! cum non moveretur, vertit styllum veterator, & quā nihil est quod agis, quā incepte & insulse agis omnia: cessa, multis domicilia struis. His sanctus ille vir hoc unum respondit: Propter te non cæpi, nec finiam propter te. Hanc bona intentio loquendi formulam habet: Non incepti ut laudaret, nec desinam cum vituperor. At dicas: Si herus, aut hera, aut alius quis, in cuius gra-

tiam laboratur, & cui merito probetur placeatque labor, eum tamen tantopere sibi displicere non obsecro significet, quis id non ægrè ferat? Id sanè non ægrè feret puræ intentionis homo, sed ita secum ratiocinabitur: Feci quod potui, idque optimā mente: quod verò huic aut illi non satisfecerim, iacturam non grandem interpretor, modò Deus & ego amici sumus; hic, nisi valde me fallo, extra culpam sum. Vanissima spes est omnibus se placitum sperare. Num ideo ad restim properem, quoddam laudatus non sum, quoddam displicuerim? propter hæc crepundia non cæpi, non finiam propter hæc. Mihi Deus & laboris merces, & laus est, & omnia est. Ita bona intentio philosophatur. *Et verè, magnam habet cordis tranquillitatem, qui nec laudes curat nec vituperia.* *Imit. Christi l. 2. c. 6. n. 2.* Felix qui hoc elogii meretur: Non est tibi cura de aliquo, *Matt. c. 22. v. 16.* non enim respiciat personam hominum. Verbum vetus est & verum: Despectus, suspicio, & respectus evertunt Orbem. Non est simplicitatis, sic alios respicere, ut obli-viscaris tui: *Esse simplices sicut columba.* *Lothi uxor ad So-* *Matt. c. 10. domam & igneum imbrem reflexit oculos, & perivit.* *v. 16.* Stephanus à laxæ grandine avertens oculos ad Christum suspexit, & sanctissimè finit. Christi vox est: *Quid loam. c. 22. ad te tu me sequere.* Culpent te alii an laudent, quid ad te? ad Christum suspice, hunc sequere, aliorum vituperia rectā intentione despicere. Non est vitii vituperari, sed vituperanda facere.

XII. SIGNVM.

Ad utrumque semper promptum paratum esse. Philippus III. Hispaniarum rex, hoc sibi familiare habuit symbolum, *AD VTRVMQUE*: quod leo expresserat qui dextro pede crucem & oleam, altero equestrem hastam præterebat. Bonæ mentis & intentionis homo, sic *AD VTRVMQUE* paratus est, ut apud eum nullo ferè discrimine sint adversa & prospera, opes & inopia, honor & contemptus, favor & neglectus sui, valetudo & morbus, longa & brevis vita: huic tali perinde est, in divitiis aut paupertate, in morbo aut integris viribus, ridente aut stomachante fortunā vitam exigere; circa hæc omnia indifferens est, prout ea Deus ex alto immiserit: Deum quærit iste, hac an illa viā ad Deum pervenire possit, illius non interest, modò perveniat. Qui aliquid tam paratè facit, non est dubium, quin libenter faciat.

Mathematicorum est de numeris, lineis, dimensionibus, & circinationibus agere: an verò figuras mathematicas chartæ, an ligno; plumbō, an argento, aut etiam arenæ imprimant, quod Archimedes fecit, id ipsis curæ non est, cum omnis eorum dissertatio circa quantitatem abstractam, quam vocant, sese occupet. Sic omnes quotquot serio virtuti student, intentione totā feruntur in Deum, Dei que honorem: si jam ipsis tam expeditum sit per adversa hanc metam contingere, quā per prospera, per invaletudinem quā per sanitatem, per egestatem quā per abundantiam, nil sanè altercantur, sorte suā contenti, & parati *AD VTRVMQUE*, faciles in omnia; æquo certè ferunt animo cuncta quæ eveniunt: nemo horum est qui non vel uno die centies dicat: *Paratum cor meum, Deus, paratum cor meum.* *Psal. 136. v. 8.* Pronissimus in tuam ab eo voluntatem. Quod si omnis generis adversa, si paupertas, ignominia, dolor, brevior illis turiorque ad Deum tramitem monstrant, quā prospera, quā opes, honor, voluptas, hic illis deliberatissimum est, præ opibus, honore, voluptatibus, paupertatem, ignominiam, dolorem obvis ulnis amplecti, nec queri quidquam de difficultate viæ, cum ad tantam ducat amenitatem vitæ, & quidem æternæ.

Quisquis hanc rerum notitiam adeptus est, persuasissimum sibi habet, omnia quæ in Mundo sunt, optimè a Deo administrari: omnia hæc ad quæ gemimus, quæ expavescimus, esse tributa vitæ, quorum immunitas nec esse tributa

esperanda sit, nec petenda, cum non accidant ista, sed A decernantur. Et isto quidem modo tam recta intentionis homo ad id fastigi ascendit, ut iam incipiat nil optare, aut sperare, nil appetere, timere nihil nisi Deum & peccatum, illum ut summum bonum, istud ut omnium malorum malum maximum.

Si horum omnium signorum summa sit incunda, compendio hæc numerantur. 1. Nil turbulenter aggredi. 2. Continuo affectu ad bonam intentionem duci. 3. Ob agenda non anxium esse. 4. Rebus peractis non sollicitè indagare quid alii sentiant. 5. Eventu laboris improspere turbari. 6. Inanem gloriam omni modo fugere. 7. Ab invidia immunem se tueri. 8. Judicia humana posse contemnere. 9. In omnibus quæ carni grata temperantissimum esse. 10. Non publicum, non spectatores vel auditores ambire. 11. Opinioni non seduci, vituperis non deijci. 12. Circa omnem vitam tenorem, ad utrumque paratum & indifferentem esse. *Quam bonus Israel Deus, his qui recto sunt corde & qui unum id unicè laborant, ut hæc salutis signa in se deprehendant.*

Psal. 72.
v. 1.

CAPVT X.

Aliquot conclusiones de RECTA INTENTIONE.

O Pinabantur veteres, principum hominis pulchritudinem in oculis esse, cum in his primariam sibi sedem delegerit frontis elegantia. Nam etsi totius vultus symmetria & proportio requiratur ad formam, nulla tamen pars in facie est, per quam animus animique affectus ita traluceant, sicut per oculos: Certè per vitreos hos globulos cor perlucet. Hinc prisci poëtae, Deorum formam laudaturi, ab oculis laudarunt; Homero Minerva Glaucois, Juno Boopis, Musæ Helicopides dicuntur.

Hæc veterum opinio, formosissimum in homine inesse oculis, longè certissima est, si de interiore hominis pulchritudine sit sermo. Si oculus tuus simplex fuerit, totum corpus tuum lucidum erit. Hi oculi admirandam homini conciliant pulchritudinem, totum reddunt formosum. Per oculum, intentionem hominis designari, jam supra demonstratum est. Nunc illud restat, ut omnes has de bonâ & malâ intentione præceptiones in compendium conferamus. Idcirco conclusiones sive decreta & placita Theologorum super hæc re subjungemus.

Luce 11.
v. 34.

Tres conditiones boni operis.

Operis boni cuiuscunque quod mercede dignum sit, tres sunt conditiones. 1. Absit malitia. 2. Adsit gratia. 3. Non desit intentio recta. Si una harum defuerit, opus nec Deo gratum, nec homini utile, ac sine merito est. Quod primam conditionem attinet, excludit hæc omnia opera ex se, seu ex objecto (ut loquantur) mala, ut est luxuria, invidia, &c. nunquam bonum pannum dicemus, cujus stammina & licia omnia sunt mala. Altera D conditio boni operis est, ut illius auctor apud Deum sit in gratia, quæ omnium meritum fundamentum est: quamdiu quis Dei hostis est, tamdiu non agit quod gratum sit Deo. Tertia, intentio bona: nam uti quinque illæ demeritantes fatuæ sine oleo admittendæ non erant à sponso, ita nec opera nostra probantur Deo sine recta intentione. Inanibus votis pulsamus cælum, si bonæ intentionis desit oleum. Si oculus tuus fuerit nequam, totum corpus tuum tenebrosum erit.

Matt. 6.
v. 23.

Recta intentio efficit æternam vitam meritoria omnia opera indifferentia.

Omnia indifferentia opera, Recta intentio efficit æternæ vitæ meritoria. Indifferentia opera jam supra diximus ea esse, quæ ex se nec bona nec mala; uti sunt comedere, bibere, legere, scribere, ambulare, pingere, dormire, laborare, negotiari, nundinari &c. hæc enim omnia ultra naturæ vim nihil habent: at si bona inten-

tio iis jungatur, novam induunt dignitatem, & promerentur æternum præmium; modo divina gratia omnis meriti fons non abest. Ita prandendo, cœnando, dormiendo &c. promereri nos posse cælum benignissimus Deus voluit. Nam in hac tali actione tria illa, quæ dixi, conjunguntur. 1. Absit malitia; edere enim, bibere, dormire &c. ex se nil mali habent. 2. Adest gratia; hoc enim ponimus. 3. Non desit intentio bona; & en cælum pro his vult debere Deus. Sic vilissimæ quæque actiones, quæ vix nomen laboris habent, ut fila facere, explicare, convolvere, bacillos cuspidare, pecuniam numerare, mensæ adstare, imò & parietes custodire propter Christum (quod Magnus ille Macarius Palladium iussit facere) æternam beatitudinem emerentur. An non Deum merito merito BONVM, an non æquissimo nomine PATREM appellemus, qui cælum venale fecit pretio tam tolerabili, tam vili? Quod si humanarum actionum infimas illas, ad tantam evehit dignitatem Dei gratia, & intentio recta; meliori jure illas ex se commendabiles, ut orare, stipem dare, obsequium præstare, cælesti præmio reddent dignissimas.

Tertia Conclusio.

Triplex est hæc conclusio.

1. Mala intentio actionem quamcunque, licet excellentissimam ita vitiat, ut nullius omnino sit pretii. Quid generosius quis audeat, quam ut seipsum vivum flammis obiciat? At si gratia Dei, aut recta intentio desit, nihil habet laudis, nihil virtutis facinus. Clarissime Paulus: Si tradidero, inquit, corpus meum, ita ut ardeam; charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, nihil mihi prodest, si charitatis actus, recta intentio defuerit.

2. Mala intentio quodcunque opus indifferens mox malum efficit. Nam si bonas, imò optimas qualque actiones suâ contagione corrumpit intentio mala, quantum magis nondum bonas? Lues contagiosissima est prava intentio: quicquid afflat, jugulat. Hinc dicere aliquid aut facere ut ælimeris aut lauderis, nil boni habet, quia & fons malus, intentio inanem gloriam oleas. Ita emere, vendere, artes exercere solum ut ditescas; ita cibum & potum capere, somno indulgere, confabulationi, lusu, venationi vacare, tantum quia hoc suave & jucundum, nullius ponderis, & vitiosa sunt.

3. Mala intentio, malæ actioni conjuncta res longè pessima, & diaboli opimum spoliū est. Ildorus: Boni, inquit, male uti, malum; sic malis male uti pessimum est. Huius generis sunt furari ut habeas quod in lusum, in gulam, in impuros amores effundas; nitere vestium luxu, ut alios ad lasciviam pellicias; carpere alterius famam, ut grave nocumentum inferas; obruere rationem vino, ut ad flagitium animosior sis; studere avaritiæ, ne quid desit superbiæ &c. Hoc verè est utroque pede ad Orcum currere.

Quarta Conclusio.

Indifferens intentio, indifferenti operi juncta, nil promeretur apud Deum. Theologorum notissimum est: fatum est: Nullum opus merè naturale, meritorium est vitæ æternæ; qualia sunt: artem mechanicam exercere solius lucri gratiâ; cibo abstinere tantum sanitatis causâ; deambulationes instigare temporis solum fallendo &c. Hæ actiones nunquam inter virtutum officia censerentur. Et hoc è Theologie scholis sic pronuntiatur: Omne opus æternæ vitæ meritorium, necesse est ut habeat supernaturale aliquid, quod acquirit per rectam ad Deum intentionem.

Salomonis sacrum ædificium divina pagina sic laudat: Nihil, erat in templo, quod non auro regeretur, sed & altare oraculi texit auro. Cogitationes, sermones, actus nostri sic auro bonæ intentionis vestiendi, ut nihil in animo, nihil in ore sit aut opere, quod non huius auri nobilitatem participet. Ecquid oro, dicite, quid corpus